

RIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, ca teorie V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foile înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 250 Lei
Pe 6 luni . . . 150 Lei
Pentru străinătate 750 Lei**Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă**

S'arătăm pe Hristos copiilor!

(+) *Dorința de a vedea pe Dumnezeu e adânc săpată în inima omului de însuși Ziditorul, care l-a plăsmuit după chipul și asemănarea sa. Prăfăria vieții poate întuneca zărea acestei priviri mereu îndreptate spre ceriu, dar n'o poate stârpi în isoarele sale. Apostolii erau oameni în vârstă când unul dintre ei, dând graiu unui gând ce-i frământa pe toți, l-a rugat atât de duios pe Fiul Omului: Arată-ne nouă pe Tatăl. Răspunsul lui Hristos îl știm: Filipe, cine mă vede pe mine, vede și pe Tatăl.*

Fericirea apostolilor e și fericirea noastră. Deși nevăzut cu ochii trupului, Hristos e în mijlocul nostru. Creștinul care-și trăiește credința îl vede, zi și noapte, cu ochii sufletului și își simte viața mirezmuită de ființa lui de față. Cei curați cu inima se bucură încă de pe acum de plinirea făgăduinței de pe Muntele Fericirilor. Și ce inimi pot fi mai curate decât a pruncilor celor atât de dragi Fiului Fecioarei? Să aibă copilul îndrumător înțelept, care să-i îndrepte pașii spre Hristos și să l-l arate în dumnezeiasca Lui bunătate, și bine va fi acelui norocos în pruncia lui și viața întreagă. Pentru că dela calea învățată în tinerețe nu se prea abate omul nici la bătrânețe, după cum ne învață Scriptura.

Sub acest raport datorințele, ca și răspunderile părinților și ale catihetilor sunt din cale afară mari. Căminul familiar și școala primară sunt cele dintâi ateliere în cari se formează viitorul creștin ori păgân; viitorul sfânt ori criminal. Cei cari tot vorbesc de firea omenească stricată încă dintru începuturile sale, să nu uite, cu tot pesimismul lor, că în copilărie binele se prinde și el, nu numai răul. Marele psiholog, care a fost Card. Mercier, avea drept: „La vârsta de zece ani poate fi cineva sfânt. Marile idei ale împreunării cu Dumnezeu, ale lăpădării de sine, ale spiritului de jertfă, sunt accesibile acestor suflete încă curate, din cari Spiritul Sfânt își face sanctuarul său“.

Nu știm cât va ținea anul școlar. Paștile însă se apropie. Și de luminatul prasnici al învierii școlăriei noastre, începând dela cei mai măruneți feți-logofeți ai slovelor, se apropie de Masa Domnului pentru a primi în inimile lor pe Impăratul măririi. În vederea acestei zile care, pentru atâția, este ziua celei dintâi sfinte împărtașanii, cateheții trebuie să-i pregătească pe toți, dar mai ales pe cei mai micuți, cu toată grija părintească, fiindcă prima cuminecare făcută cum se cade lasă urme neșterse. Mulțimea pildelor de acest fel din lumea tinerilor sfinți e atât de mare și de grăitoare, încât nu lasă loc nici celei mai mici îndoeli. Văzut în lumina unui suflet preotesc plin de iubire față de El, și primit cu

Restaurarea socială

— Prezent cumpnit — Căile cari ar duce la un viitor luminat —

de prof. Septimiu Todoranu

Duelul ucigător al morții doboară în ruină pe câmpurile însângerate valori imense și milioane de vieți dragi. În zângănitul înspăimântător al armelor se ciocnesc rivalități economice, vrășmășii nepotolite, umiliri nesatisfăcute, aspirații naționale, concepții politice contrare și existența însași a popoarelor. Se afirmă că idealul dreptății și libertății, creerea climatului istoric prielnic dezvoltării, stau la temelia încăerării. Iar uriașa înclătare sângeroasă va fi ziditoare de noua ordine a realității, ale cărei elemente de temelie sunt în parte anunțate.

Impiedecarea însă, și repetirea păgubi-toarelor rătăcirii ale trecutului, ne indeamnă să fixăm drepturile Creatorului față de indivizi și societate în noua rânduală. Recunoașterea generoasă, teoretică și practică, a acestor prerogative eterne și imprescriptibile este condiția indispensabilă a dănuirii și existenței oricărui drept și restaurări sociale adevărate și durabile.

Orice minte luminată și filosofie sănătoasă admite adevărul despre existența unui Dumnezeu personal, creator și conservator al Universului, cauza primă și rațiunea de a fi a lucrurilor. „E limpede că există Dumnezeu, încât eu mă îndoiesc de mintea sănătoasă a celui ce-l tăgăduiește“. (Cicero: De natura deorum II, 44). Deși covârșește în infinită măsură ființele, totuși nu e separat de ele, cum nu e despărțit mijlocul de scop, relativul de absolut, efectul de cauză. Există între Creator și creatură legătură ce nu poate fi suprimată. Raport de stăpânire din partea

căldura celor mici de vârstă, dar înțelepții de Părintele luminilor, Hristos nu mai poate fi uitat, decât doar trecător, pentru a fi căutat din nou, după trecerea noului, și mângăiat cu lacrimile pocăinței. Și de câte ori se întâmplă dimpotrivă, pricina aproape totdeauna se poate spune că se află în păcătoșenia catehetului. Acelaș luminat și cucernic Cardinal Mercier observă: „Dacă atâția creștini naufragiază la scurtă vreme după prima lor împărtașanie, eu unul nu mă pot opri să nu gândesc că principala pricină a nepăsării lor precoce se află în felul defectuos cum au fost învățați catehismul.“

Părinții trupești, și chiar mai mult decât ei, părinții sufletești, să aibă de grijă ca Biruitorul morții să intre, de Paștile acestui an, și să rămână biruitor, în inimile fragedelor odrasle ale Bisericii și Neamului nostru.

Ziditorului și atârnare din partea ființelor. Creatorul suveran e stăpânul proprietății și creaturii sale. Din această universală dependență reiese lămurit dogma drepturilor dumnezeieci față de individ, familie, colectivitate și omenire considerată ca întreg moral.

Drepturi peste individ. Ca Adevăr suprem are dreptul să fie cunoscut în sine și lucrările sale, în guvernarea tainică a cosmosului și economia măreață a grației. Infinit și desăvârșit prin esență, cere respect, cult, adorație internă și externă. Ca centru luminos, dătător de cultură și tărie sufletelor generoase ce luptă pentru idealul de jertfă și glorie, ca țintă fixă a doririlor și aspirațiilor spiritului pretinde recunoștință și iubire. Ca legiuitor drept, judecător neînfricat și stăpân absolut îi datorăm supunere totală, iar ca descoperitor al rânduelii suprafirești și adevărurilor ce întrec rațiunea omagiul credinței noastre. Moralitatea individuală, libertatea și demnitatea umană sunt în funcție de admiterea acestor drepturi. Când ele sunt nesocotite prin legiuiri arbitrare și practică păcătoasă, orizontul și farmecul vieții dispăre, iar egoismul calculat și brutal îi ia locul. Omul devine păgân și barbar.

Drepturi peste familie. Căsătoria este creație și instituție divină. „Originea, legile, scopul și bunurile căsătoriei sunt dela Dumnezeu“. (Pius XI. Enc. Casti connubii). Aparține deci directivelor neschimbăcioase ale înțelepciunii sale să o stăpânească cu neștirbită autoritate. Impărătește Hristos în familie când ea se transformă în sanctuar consacrat dumnezeieci, când legile unității, stabilității autorității și dragostei sunt respectate, când conservarea și misiunea propagării vieții își urmează drumul croit de preceptele evanghelice. Dacă stăpânirea cerească ce purifică familia în vraja senină a căminului se suprimă, se instăpânește abuzul puterii de Stat, patimele josnice și rebele, viața simțurilor și discordia cu întreg convoiul de urmări triste la care asistăm încremeniți.

Drepturile divine se extind și asupra societății civile, statelor și popoarelor. Afirmație ce pare îndrăzneată și absurdă capetelor stăpânite de mentalitatea liberală și celor excesiv de geloși și preocupați de prerogativele Statului. Rămâne însă adevăr rațional nesdruncinat, ilustrat și confirmat de credință. „În societatea umană, fie că luăm în considerare părțile ce o compun, autoritatea ca principiu formal, fie ținta la care e ordonată și binefacerile ce se desprind pen-

tru om, sunt fără îndoială toate dela Dumnezeu. (Leo XIII. Enc. Libertas).

Din această atârnare isvorește îndatorirea cultului social. Precum individul, așa Statul format din tendința de unire sădită de Creator în conștiință, este obligat să recunoască suprema stăpânire divină, căruia îi datorează existența, conservarea și alte bunuri de mare preț.

Realizarea practică din partea guvernanților a cultului social se va înfăptui prin admiterea sinceră a autorității lor dela Dumnezeu, ca reprezentanți și miniștri devotați ai binelui supușilor (Rom. 13, 4); și când jurisdicția nu o vor deprinde nelimitat și independent, ci în orice act o vor subordona dumnezeirii. Din acest motiv, *dreptatea legilor*, în conglăuire cu legea naturală ca reflex al celei eterne divine, va fi semnul vădit al cinstirii lui Dumnezeu. (Prov. VIII). Prin urmare, orice dispoziție contrară rațiunii nu va avea putere de lege, ci va fi socotită păgubitoare convețuirii sociale, întru cât îndepărtează supușii dela binele la care au dreptul să fie conduși de societatea civilă.

În sfera atribuțiilor statale intră imperios și *obligăția de protecție a Religiei*. Alături de promovarea binelui vremelnic, ca scop imediat al societății civile, va împiedeca orice impietate sau ultragi adus adevărului și moralei. Statului îi revine misiunea categorică de a ușura, prin libertate deplină, penetrarea vieții religioase în inimi și inteligențe, în instituții publice și în toate artele vieții publice. Nepăsarea în această importantă materie este nu numai o evidentă nedreptate față de drepturile lui Dumnezeu și supușilor, ci un monstruos delict împotriva progresului în Stat. Cu dreptate deci exclama Psalmistul: „Fericit poporul al cărui stăpân este Domnul” (Ps. 143, 15). De altă parte, disprețul drepturilor divine și ordinii morale, pe lângă orice aparentă propășire materială, pregătește moartea popoarelor: „*regnantibus impiis, ruinae populorum*” (Prov. 27, 12). Norma de guvernare se transformă în arbitrar sălbatic „sit pro ratione voluntas” (Juvenal, Sat. VI, 20), în vio-

lență ce suprimă viața multora, dar nu triumfează asupra voinței și ideilor.

La rândul ei Religia oferă sprijin neprețuit puterii civile. Revolta va dispărea, deoarece supușii își vor da seama, că cine se împotrivesc autorității, lui Dumnezeu se împotrivesc, (Rom. 13, 2). Supunerea și respectul față de autoritate și persoanele ce-o reprezintă ca și condiții indispensabile ale progresului, vor fi la adăpost. Educația minții și voinței în deprinderea dreptății, credinței, muncii jertfei și eroismului de care o nație are trebuință va fi un fapt împlinit.

De încheiere: dorim și ne rugăm, ca după sălbatica involburare să triumfe spiritul Crucii și Evangheliei, care să renască din ruine societatea modernă. Noua ordine să fie zidită pe drepturile vecinice ale lui Dumnezeu, ca izvor al oricărui drept durabil. Căci tot ce se ia într'un Stat din suveranitatea lui Dumnezeu, se adaugă la suveranitatea călăului. Numai Crucifixul — spunea Chateaubriand — va salva societatea modernă. Și adăugem, numai cu această credință neclinită vom putea privi senini zările prevestitoare de pace și progres ale viitorului.

Cine va învinge? Se poate spune fără nici o exagerare că astăzi sute de milioane își pun întrebarea chinuitoare: Cine va ieși biruitor din cumplita înclăstare prin care trece omenirea în aceste clipite? Răspunsurile, cum e și firesc, sunt deosebite. Ducele *Benito Mussolini* — se vede că ziaristul din el se cere, barem din când în când, la cuvânt și el — răspunde, prin ziarul *Piccolo*, la întrebarea de mai sus pe cum urmează:

„Cine vorbește de pace când patria este prinsă într'o luptă pe moarte, acela se pune, în mod conștient sau inconștient, în slujba inamicului. Un singur gând trebuie să domine spiritele, o singură voință trebuie să încordeze mănunchiul nervilor noștri, un singur cuvânt trebuie să rezume toate speranțele noastre: victoria.

Pacea va veni apoi ca o consecință naturală și logică a victoriei. Ea va fi cu

atât mai lungă și mai rodnică, cu cât înfrângerea inamicilor noștri va fi mai hotărâtoare. Va învinge acela care va voi să învingă.

Va învinge cine va avea rezerve mari de energie sufletească și de voință.

O sută de mii de tunuri nu vor putea aduce victoria, dacă soldații nu vor fi în stare să pornească la asalt și dacă nu vor avea într'un anumit moment curajul de a se „descoperi” și de a privi moartea în față.”

Deslegare binevenită

— S'a ușurat postul și ajunul —

Vremurile excepționale prin care trecem impun măsuri excepționale. Biserica, în calitatea ei de mamă, nu poate să nu aibă în vedere greutățile de tot felul cu cari luptă fiii săi. Intre cari greutăți, câtă vreme va ținea războiul, trebuie numărată și datorința de a ține posturile și ajunurile, așa cum porunca Biserica până acum să se țină.

Intre cei dintâi s'a gândit la acest lucru Sf. Părinte, care a și dat, în ce privește posturile și ajunurile, *indultul* de care s'a scris de curând și în „Unirea”. Mai marii noștri bisericesti, ascultând glasul inimii și îndrumarea Păstorului Suprem, au luat măsuri în aceeași cauză. În ultima pastorală a I. Preasf. *Valeriu Traian* se aduce la cunoștința tuturor celor pe cari îi privește:

[..] „Porunca bisericească a postului ne obligă sub păcat de moarte. Dar Biserica după cum are dreptul de a lega și a da porunci, a primit la fel dela Mântuitorul nostru Isus Hristos și puterea de a deslega: „Adevăr zic vouă, ori câte veți lega pe pământ, vor fi legate în ceriu, și ori câte veți deslega pe pământ, vor fi deslegate și în ceriu.” (Mt. 18, 10).

Astfel, cu putere primită dela Domnul nostru Isus Hristos, prin vicariul Său de pe pământ, Sfântul Părinte dela Roma, luând Noi în considerare împrejurările grele în cari trăim și starea actuală de războiu, am hotărât să dăm, precum prin aceasta și dăm, următoarea

Și desigur mulți, când se vor putea reîntoarce la vetrele mamelor lor, nu vor mai găsi acea ființă binecuvântată, ci vor fi siliiți să medlizeze asupra versurilor lui Eminescu:

„Deasupra cripei negre a sfântului mormânt,
Se scutură salcâmi de toamnă și de vânt
Se bat încet din ramuri, îngână glasul tău,
Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu.”

Totuși făuritoarea izbânzilor e mama, chiar dacă cei reînțorși acasă n'o vor mai întâlni, după cum a prins așa de bine acest adevăr *Oct. Goga*, când, între lucrătorii oropșiți, din poezia „*Clăcașii*”, zugrăvește chipul mamei ardelenice ce-și lăptează copilul la umbra spicelor de grâu:

„Din ceata lor grăbită se desprinde,
Intreg lăsându-și codrul de merinde,
Cu chipul stins, o umbră de femeie.
Lâng'un răzor ea stă îngrijorată,
Privește 'n jos și sânul și-l deschide,
Mângâietor s'apleacă să ridice
Un făt bălan ce adumbrat în spice
A adormit pe un așternut de glugă.
Ea blând ridică-l, stând în ingenunchiată.
Și 'ncet îi dă copilului să sugă ..
— Cutremurat de clipa asta sfântă,
Un gând simțiam cum sufletu-mi frământă.”

Ca un proroc, cu fața 'mbujorată,
Să cad la poala mamei din țărână
Și sărutându-i înăsprita mână
Și haina ei de sfântă precurată,
Genunchii mei să-i plec de închinare!

FOIȚA „UNIRII”

Gândindu-mă la mama

Poetul pătimirilor noastre, zugrăvind suferința mamei divine la picioarele Crucii, în inima căreia sunt toate mamele creștine din lumea întreagă, dar mai cu seamă mamele a căror fii sunt depărtați dela sinul ei pe drumul pribegiei, a scris:

„Și stau pierdut... În jur de mine
se schimb' al oamenilor val...”

Ce o fi făcând acum o mamă
Acolo 'n satul din Ardeal” (Mama).

Versuri de o actualitate ce întrece și pe cea a timpului în care s'au scris, căci nicio dată n'au fost atâția copii pribegi în țara liberă, despărțiți de mamele cari i-au crescut, ca acum de când Ardealul a fost răstignit și ținut a doua oară pe cruce.¹⁾ Dacă mergi printre servitori și servitoare, ucenici și ucenițe, elevi și eleve, studenți și studente, clerici și mireni, profesori și profesoare, vorbindu-le despre cel mai dulce cuvânt din lume, observi cum ochii urmează exemplul lacrimi-

¹⁾ Cel care scrie aceste rânduri este el însuși din acești fii despărțiți sâlnic de mama lor. (N. R.)

lor ce se înfrățesc cu pământul, gândindu-se fiecare că aceeași acțiune se petrece și acolo unde e obiectul reflexiilor sale:

„ce o fi făcând o mamă
acolo 'n satul din Ardeal”...

ca apoi, din răbojul sfintelor amintiri copilărești, să-i apară acea ființă zugrăvită așa de miunat de către Alex. Vlahuță:

„Figura ta cuminte, duioasă și senină,
Răsare, scumpă mamă, din vemile acele,
Ca o madonă sfântă, scăldată în lumină.
Ce clară stă 'n pervazul copilăriei mele
Figura ta cuminte, duioasă și senină!”

Însă această persoană sfântă a trebuit să devină sora suferinții, Precurata personificată. Și ea oarecând doria să-și primească Fiul martirizat de către călăi, ca să se scufunde în marea durerilor:

„De fiul tău departe, stingherită și trudită,
Ne mai având puterea de-a te ruga și plânge,
Azi îți privești cu silă, viața amăgită,
Cum a rămas pustie și cât de trist se stânge,
De Fiul tău departe, stingherită și trudită.”

(Al. Vlahuță).

Iar gândul că poate va sosi și ceasul suprem să treacă din această lume, o înfioară și ar ajunge la disperare, dacă suferința ei n'ar fi în unire cu a Maicii sfinte. Ea însă înțelege acest adevăr și se resemnează, căci:

„Așa vrea poate Dumnezeu,
Așa mi-o datul sorții
Să n'am eu pe băiatul meu
La cap în ceasul morții.”

(Gh. Coșbuc).

deslegare generală dela postul strict bisericesc:

1. Toți credincioșii noștri aflători în serviciul activ al armatei, precum și familiile lor, sunt deslegați dela toate posturile bisericești, obligați fiind să țină numai o singură zi de post, și anume Vinerea mare (Vinerea Paștilor).

2. Toți bărbații aparținători jurisdicțiunii noastre, pe tot timpul cât sunt concentrați și fac serviciul în cadrele armatei, sunt obligați a ține o singură zi de post, anume Vinerea Patimilor.

3. Bolnavii vor observa postul și ajunul după prescripțiile medicului curant.

4. Toți ceilalți credincioși ai Bisericii noastre, bărbați și femei, tineri și bătrâni, cari ar avea nevoie de deslegare dela post, o pot primi în scaunul Sf. spovedanii dela preotul la care se spovedesc, deoarece Noi subdelegăm puterea de a deslega tuturor preoților, cari au jurisdicție de a asculta sf. mărturisiri cu îndatorirea de a examina din caz în caz toate împrejurările în cari trăiesc ceice o cer și de a judeca asupra formei în care li se poate da.

La rândul său Preasf. Ioan al Lugojului, a intimat pe calea „Sionului Românesc” (25 Febr. 1942) preoțimeii celea ce urmează:

[...] Ca membru în comisia de codificare, nu fără multă jenă am constatat, că nici un popor din lume nu ajună așa de puțin ca poporul românesc. De aceea nici Episcopatul nostru nu a îndrăznit să șteargă, nici ajunul Nașterii Domnului, nici pe cel al Botezului, nici ajunul din ziua Crucii, nici pe cel dela Tăierea Capului Sfântului Ioan, iar cât despre cel din Vinerea mare nici nu ar îndrăzni cineva să se gândească să-l șteargă.

Deaceea, aceste cinci zile rămân, pe tot timpul cât ține acest războiu, zile de *ajun* pentru toată Dieceza. Dacă, în cutare parohie s'ar simți nevoie de o deslegare în această privință, purtătorii oficiilor parohiale Ne vor expune motivele reale, cari reclamă o ușurare în această privință.

[..] În tipăritura veche, cu care se acordă dispensa dela post, pregătită înainte de izbucnirea acestui războiu și de acordarea îndultului de mai sus, se fixează ca zi fără carne în posturi și Lunia, pe lângă Miercurea și

*Și sufletul înviorat îmi spune
Că fătul ăst' al patimii amare.
Și-al dorului ce moare 'n așteptare
E solul sfânt... înfricoșatul crainic,
Izbăvitor durerilor străbune,*

*— El, cel frumos și frate bun cu glia,
El intrupatul suflet de Mesia,
Va fi județul ceasului de mâne,
Ce 'ntrun zorit aprins de dimineată
Cu mâna lui vitează, îndrăzneată,
Zdrobi-va cartea legilor bătrâne“.*

Și învingerea ar fi cu mult mni apropiată, mai sigură și mai binecuvântată de Dumnezeu, dacă toate mamele ar fi ca cele din versurile lui Goga, și dacă pe satele și orașele noastre n'ar mai fi nici o ucigașă. Că, Doamne, mult bine au mai făcut mamele creștine în lumea asta, și în multe bătălii au ieșit învingătoare. Paremi-se doar' că sf. Elena a fost mama lui Constantin, sf. Monice mama lui Augustin...; Dar ce: tot fiii unor mame au fost Tudor Vladimirescu, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Carol I, Coșbuc, Eminescu, Goga, Vlahuță, Alexandri etc., cari, dacă mamele lor ar fi fost ucigașe, n'ar văzut lumina soarelui: — Cine are urechi de auzit, să audă!..

Alexandru Todea

Vinerea. Prin această circulară, ștergem obligamentul de a nu consuma carne Lunia pe tot timpul cât ține acest războiu, afară de cazul, că ar cădea pe Luni una din zilele de ajun, ori e vorba de Lunile din prima și ultima săptămână a Postului Crăciunului și al Paștilor.

Dăm apoi voie, ca afară de: zilele de ajun și de Miercuri și de Vineri, în toate zilele din posturi să se poată mânca nu numai lapte, brânză și ouă, ci chiar și mâncări pregătite cu carne. Miercurea și Vinerea, ceice muncesc din greu, și nu ar avea hrană suficientă fără carne, pot consuma și carne.

Pentru săptămâna primă și ultimă din postul Crăciunului și a Paștilor, nu dăm deslegare la mâncare de carne decât muncitorilor din fabrici și din mine, bolnavilor și convalescenților, femeilor lehuze, soldaților, elevilor, servitorilor și celorce sunt siliți să consume carne, căci altceva nu primesc; însă și pentru aceștia rămâne obligamentul de a nu consuma carne în cele cinci zile de ajun.

În zilele, în cari se consumă carne în temeiul acestei dispense, credincioșii sunt dator să rostească un „Tatăl nostru” la intențiunea Sfântului Părinte. Pentru ușurarea acestei discipline a postului, Frații Preoți și iubiții Noștri Fii Sufletești vor căuta să facă alte fapte bune: ajutând pe cei lipsiți, vizitând pe cei bolnavi, ori făcând alte fapte de îndurare.

Această dispensă o acordăm, începând cu ziua de astăzi, tuturor preoților și credincioșilor din Dieceza de Dumnezeu păzită a Lugojului, tuturor călugărilor, chiar și celor exempti.

În temeiul acestei dispense generale, nimeni din purtătorii oficiilor parohiale și confesori nu mai are nevoie să Ne ceară dispensă dela post, actuala dispensă generală fiind dată tuturor celor de sub jurisdicțiunea Noastră pe tot timpul cât ține acest crâncen războiu“.

Ne tot apropiem, și formal

— Ce ne mai desparte?! —

Pe cât este de admirabilă și de superioară judecata omenească, rațiunea omului, pentru rezultatele sale frumoase, remarcabile, în scormonirea și stabilirea legilor, după cari își urmează viața dezvoltarea, cursul: complexul ființelor din univers, indivizii și diferitele clase a indivizilor, — atunci, când rațiunea, judecata lucrează desinteresată, neinfluențată de patimi, nepreocupată — tot atât e de reprobabilă, greu de a fi înțeleasă, și complect nedemnă, când dimpotrivă, este condusă, copleșită de patimi, e preocupată. În cazul întâi clădește, înalță, duce înainte soarta omenirii; dimpotrivă, în cazul al doilea: dărimă, compromite, înrăutățește situația morală și materială a omenimei. Te miri, cum poate să se contrazică atât de bizar omul cu sine însuși, uneori...

Creștinii din răsărit, grecii, și apoi câțiva imitatori ai lor, atât din incidentul, că Fotios, comandantul gărzii împăratului Mihail Bețivul și prietenul regentului incestuos Bardas, s'a angajat să cuminece pe incestuosul public, numit fiind el de patriarh în locul sf. Ignatie, cât și mai târziu, când Kerularios Mihail n'a voit să mai tolereze slujirea Liturghiei în limba latină, pe teritoriul împărăției devenite grecești, din latinească ce era, când o întemeiasc Constantin eliberatorul creștinismului — cu aceea își motivau înstrăinarea lor de către latini, că: aceștia mănâncă ouă și lapte în zilele de post, nu poartă păr lung

și bărbile neatrinse de briciu ori de foarfeci și alte câteva formalități externe.

Iată: ce citim în Pastorală I. P. S. Sale Patriarhului din București, lansată la începutul postului sfintelor Paști: „Eu desleg în acest post numai armata și pe bolnavi a folosi mâncarea de carne... *ceialalți toți trebuie să ne abținem cu totul de carne*“. Și această rînduială, I. P. S. Sa Patriarhul lasă să se înțeleagă, că e cea a Bisericii, fără a trebui deslegare; adeca: *Să se mănânce în post, ouă, lapte, brânză, mâncări gătite cu grăsime, numai și numai carne: ba*.

Păi acesta e tocmai postul apusenilor latini, cel strașnic combătut și adus ca motiv de Fotieni și de Kerularieni, pentru care nu pot sta în aceeași turmă de credincioși ai lui Hristos, cu catolicii.

Sau o enunțatie și mai radicală ortodoxă, despre post, a domnului Lorin Popescu: „De post, ce să mai vorbim astăzi“. Unul dintre purtătorii de cuvânt, scris, al ortodoxiei o scrie aceasta, în rubrica semi-oficială „Ziua Domnului“, în „Curentul“ No. 5030, 16 Febr. a. c.

În ce privește bărbile și părul lung, pentru preoți: câți preoți și vlădici ortodocși poartă păr lung? și câte procente din ei, bărbi neatrinse de briciu și de foarfeci??

Jurisdicțiunea Romei peste întreaga Biserică alui Hristos n'a tăgăduit-o nici Fotios, nici Kerularios, ci au pretins să rămână Roma numai pentru Apuseni, dându-i-se Constantinopolului aceeași putere peste Răsăriteni. Iar acuma, frații ortodocși orientali, ca să scape de evidența rătăcirii lui Fotios și alui Kerularie, schimbă textele euhologului, omițând din edițiile noi, textele: „Petru, verhovnicul Apostolilor“, sau „Roma, stâlpul creștinii“ ș. a.

În ce privește purgatorul, cine nu vede, că frații ortodocși îl mărturisesc cu fapta prin pomeni, parastase, deslegări ș. a., numai cât nu-i dau numele?!

Purcederea Spiritului Sfânt e o chestiune subtilă, aranjată și aceasta în sinodul dela Florența, iscălit de episcopul român Damian. Numai Marcu dela Efez a împedecat intrarea în împăciuire.

De pânea nedospită cine poate afirma, că nu e pâne?! Și cine poate tăgădui, că Isus n'a prefăcut pânea nedospită alui Cleopa, în Emaus?

Sute și mii, chiar și fețe bisericești, de ortodocși, poartă embleme binecuvântate și provăzute cu indulgențe, de a Sfântului Antonie și de a Sfintei Terezia din Lisieux și fac novene la altarele lor, în capitală și în provincie. Mai sunt aceștia despărțiți sufletește de ortodocșii apuseni, de catolici? Slăbiciuni omenești nu sunt oare și în Biserica răsăriteană — ba mai multe, mult mai multe, ca în cea apuseană?! Celea ce se susțin despre cei vechi ai Bisericii apusene, nu au avut loc toate. Celea mai multe și aproape toate celea mari, sunt scorniri, mai ales protestante-luterane și iudaice. Nu-și au originea în Orient, ci sunt aduse, colportate dela aceia.

Atunci de ce mai există desbinare? Unde e judecata minții? Sau unde e puterea voinții, pentru urmarea adevărului? Doamne! când o să intervii cu Harul Tău, după ce la toate slujbele Te rugăm „pentru unirea tuturor“, ca să nu mai rămânem despărțiți?! Mai ales, că și interese naționale române pretind abandonarea „ortodoxismului“ slavo-bizantin?! Ortodoxia slavilor, pentru Români, e primejdie dovedită de d. P. Șeicaru, de adormitul Dr. Paulescu și de alții... Intervină Doamne

acuma, ca întâi Românii, fără amânare, (și apoi și ceilalți) să devină și *formal*, una cu cei, cu cari una au fost înainte de 1054!! *De fapt*, doar, deacuma sunt una. Să fie iarăși o turmă și un păstor, după cuvintele și voința Ta, Doamne!!

Prof. Cornel B. Andrea

Știri mărunte

Personale. Preotul nostru militar, păr. V. *Bondrea*, a fost avansat dela gradul de căpitan la acela de maior. E o mică atenție care se dă, în războiu, și clerului nostru militar, și nu întârziem s'o înregistrăm, cu felicitările noastre pentru cel ce s'a învrednicit de ea.

Noua salarizare a preoților cari au absolvat Academia Teologică, se va face, după cum citim în M. O. (afirmativ începând cu 1 Octombrie 1941, nu 1942, cum s'a cules greșit în numărul nostru trecut) precum urmează: Preot cu 5 gradații: Lei 15.600; cu 4 gradații: 14.050; cu 3 gradații: 12.500; cu 2 gradații: 10.900; cu 1 gradație: 9350; fără gradații: 7800. — Studiile recerute: academie teologică, în temei de bacalaureat ori diploma școlii normale.

Lucruri bune la Lugoj. Din ultimul număr al „Sionului Românesc“ (25. II. 42) aflăm că și anul acesta, în Păresimi, se va săvârși în fiecare Miercuri și Vineri seara, în catedrală, binecuvântarea euharistică, în cadrele cărei slujbe se va rosti și câte o predică dintr'un complex sistematic. Inceputul l-a făcut însuși Preasf. Ioan al Lugoșului. — Alta: începând cu anul școlar în curs, s'a introdus la catedrală o sf. liturghie (ora 8 45) anume pentru elevi. Asta în afară de sf. liturghie dela 7.45 pentru credincioșii ce caută să rămână, în Dumineci și sărbători, acasă, fără să poată participa la sf. slujbă dela ora 10 pentru publicul cel mare, care și de altfel țixește biserica. — La reședința episcopescă s'a hotărât să se clădiască în vara acestui an o aripă nouă, în care să fie apoi așezată Casa Centrală Diecezană și Biblioteca Eparhială.

Misiuni populare. Intreagă săptămâna primă din Păresimi, Cuv. Sa P. *Iosif Bal*, ieromonah basilian dela Obreja, a ținut sfinte misiuni în *Micăsasa* (protop. Blajului). S'au înregistrat 932 apropieri de SS. Taine. De încheierea acestor deprinderi sufletești s'a făcut și primirea sărbătorească alor 45 membre în Reuniunea Mariană de Femei. La ascultarea spovedaniilor au dat ajutor și frații în Hristos: păr. Iuliu Busoiu, protopop; păr. I. Crăciuneanu din Valealungă și păr. Alex. Munteanu din Tăuni. — Bucuria păr. Dumitru Boariu, parohul local, și a enoriașilor săi, e de înțeles să fie mare. Lăudat fie Domnul pentru toate!

Locale. Dumineca viitoare, a treia din Păresimi, va predica în catedrală păr. *Liviu Chinezu*, rectorul Academiei Teologice și prof. de teologie.

A murit creatorul stenografiei românești. Vineria trecută a fost înmormântat *Henri Stahl*, fostul director al stenografiilor Camerei Deputaților din București. A scris numeroase opere de schițe și portrete parlamentare, studii istorice, monografii și lucrări de specialitate. Dânsul a introdus la noi stenodactilografia și a creat stenografia românească. Moartea l-a găsit pe acest prieten intim al lui Nicolae Iorga lucrând din răspuțeri, pentru că cei 65 de ani de viață H. Stahl, omul de știință și de intensă activitate intelectuală, făcea impresia că nici nu simte că-i poartă.

Autorizațiile de călătorie au fost din nou introduse. Începând cu 25 Febr. 1942, orice călătorie cu trenul ori cu autobuzele CFR. se va face numai cu autorizații speciale, excepție făcând militarii activi, concentrații, personalul ceferist și polițienesc și călătorii cari vin dela est de Nistru. Autorizațiile din chestie în Capitală se primesc dela Prefectura Poliției Capitalei; în comunele urbane dela polițiile de reședință; în comunele rurale reședințe de plasă, dela pretori; în celelalte comune rurale dela jandarmi. Contravenienților li-se pune în vedere că vor fi internați în lagăre.

Puterea circulatorie a monedelor de 250 Lei. Ministerul Finanțelor reamintește publicului că termenul pentru retragerea din circulație a monedelor metalice de argint a 209 lei, cu efigia fostului

Rege Carol al II-lea, expiră la 28 Februarie, 1942 și deci numai până la această dată continuă să aibă putere circulatorie și liberatorie. După această dată, și până la 31 Martie 1942, vor fi primite numai în plata impozitelor datorate Statului. Preschimbarea acestor monete se va face la administrațiile financiare și la percepțiile fiscale. Publicul posesor al acestor monete este invitat să ia cunoștință de aceste termene și să le prezinte cât mai neîntârziat la preschimbare, cunoscând că nu se mai acordă nici o prelungire. Monetele metalice de argint a 250 lei cu efigia M. S. Regelui Mihai I, nu se retrag din circulație și continuă să aibă putere circulatorie și liberatorie.

AVIZ. Mult Stimatele Doamne sunt rugate să binevoiască a lăsa și a îndruga *servitoarele* să participe la *caticheza* împreună cu proiecțiuni, ce se ține pentru ele la „Casa Domnului“ în fiecare *Duminecă* din Postul Paștilor, după masa la ora 4 (patru). *Blaj*, Păresimi, 1942. COMITETUL.

Spre știre. *Crucea Roșie* — Filiala Blaj, își ține *adunarea generală Duminecă*, 8 Martie 1942, ora 4 d. m. în sala de ședințe a Prefecturii. — **Comitetul.**

Nr. 1300—1942.

Concurs la ajutoare

Publicăm concurs cu termenul de 20 Martie 1942, pentru împărțirea ajutoarelor arătate mai jos destinate tinerilor cari studiază la diferite școli:

I. Din fundațiunea Alexandru Șterea Șulufiu.

1. Șase (6) ajutoare de câte 12.000 lei, patru (4) ajutoare a 9000 lei, douăsprezece (12) ajutoare a 6000 lei, pentru tinerii cari studiază la facultățile de litere, drept, medicină, știință, la politehnică, academii comerciale și agricultură.

2. Douăsprezece (12) ajutoare a 3000 lei, șasesprezece (16) ajutoare a 2000 lei, pentru elevii de liceu curs superior. La împărțirea ajutoarelor arătate mai sus, vor fi preferați consăngenii fondatorului.

II. Din fund. Vancea Cassa arhidiecezană.

1. Două (2) ajutoare de câte 3000 lei, pentru tinerii cari studiază la Universități.

2. Două (2) ajutoare a 4000 lei, pentru tinerii cari studiază la Academii.

3. Zece (10) ajutoare a 2000 lei pentru elevii cari studiază la liceul „Sf. Vasile“ din Blaj.

4. Șasesprezece (16) ajutoare a 1200 lei, pentru elevii dela Școala Normală de învățători din Blaj.

5. Șase (6) ajutoare a 2000 lei și două (2) ajutoare a 3000 lei, pentru eleve cari studiază la școalele secundare de fete din Blaj, având preferință ficele de preoți arhidiecezani.

6. Douăzeci (20) ajutoare a 1000 lei pentru ucenicii de meserii.

III. Din fundațiunea Vancea alumnate.

Zece (10) ajutoare a 1500 lei pentru elevi sau eleve dela școalele secundare din Blaj, alumnii ai internatelor de pe lângă respectivele școale.

Consăngenii fondatorului vor avea preferință la împărțirea ajutoarelor din fundațiunile „Vancea“ apoi „caeteris paribus“ fiii preoților noștri arhidiecezani.

IV. Din fundațiunea Ion Micu Moldovan.

1. Cinci (5) ajutoare a 10.000 lei, tinerilor cari urmează Universitatea.

2. Douăsprezece (12) ajutoare a 2000 lei, pentru cei cari urmează școlii secundare de orice categorie.

Consăngenii fondatorului au preferință.

V. Din fundațiunea Simion Pop Mateiu.

Patru (4) ajutoare a 2000 lei, tinerii cari studiază la vre-o școală superioară: consăngenii având preferință.

VI. Din fundațiunea Augustin Laday.

Cinci (5) ajutoare a 2000 lei cu preferință pentru tinerii cari se pregătesc pentru cariere industriale, comerciale, tehnice și gronomice.

VII. Din fundațiunea Alexă Bidian.

Un (1) ajutor de 1000 lei, pentru consăngenii ai fondatorului, cari studiază la școală.

VIII. Din fundațiunea Crișan Boeriu.

Un (1) ajutor de 1000 lei pentru tinerii cari studiază la școală, consăngenii ai fondatorului.

IX. Din fundațiunea Ioan Muntean.

Un (1) ajutor de 1000 lei, pentru un elev dela școala normală de învățători din Blaj.

X. Din fundațiunea Internatului de fete.

Trei (3) ajutoare de câte 1000 lei destinate elevelor din Internat, având preferințele ficele de preot.

XI. Din fundațiunea Maria Ianza.

Trei (3) ajutoare de câte 2000 lei, pentru elevi sau ucenici, având preferință consăngenii.

XII. Din fundațiunea Dr. Izidor Marcu.

Trei (3) ajutoare a 1000 lei, având preferință consăngenii fondatorului.

Din ajutoarele date din fundațiunile arhidiecezane enumerate mai sus, vor putea împărții tinerii români uniți cu purtare bună și progres la studii, cari n'au burse dela Școli ajutoare în natură (locuință, întreținere).

Concurenții vor înainta cererile către Consiliul dinariatul arhiepiscopesc român unit din Blaj cel mai târziu până la data de 20 Martie 1942 însoțindu-le cu următoarele documente:

1. Certificat școlar 1940—1941, în copie autentică.

2. Extras de botez dela preot.

3. Certificat de frecvență pentru anul școlar în curs, în care să se facă mențiune că *petentul nu este bursier al școlii și nu beneficiază nici de alte ajutoare în natură sau bani.* Elevii dela școlile secundare vor arăta și nota medie obținută la finea trimestrului I și II.

Intrucât certificatele nu vor cuprinde date, cari să arate că respectivul are ori are alte burse și ajutoare, cererile nu vor fi luate în considerare, deoarece dispozițiile vigoare ne opresc să dăm ajutoare la studenți și elevi, cari primesc burse dela Școli ajutoare.

4. Certificat despre starea materială părinților.

5. Pentru studenții universitari: Certificat dela parohul unde-și face studiile, dovădind că în cursul anului a participat la serviciile divine în Dumineci și sărbători și s'a mărturisit și împărțit cel puțin la sf. Paștile.

6. Pentru dovedirea consăngenității fondatorului va anexa certificate dela oficii parohiale, ori dela alte autorități, însoțindu-le cu schema genealogică din care să se vadă gradul de înrudire.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 24 Februarie 1942.